

ОРГАН КУЛЬТУРНО-НАЦИОНАЛНОГО СОЮЗА ЎЈОГОСЛАВЈАНСКИХ РУСИНОВ

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЈА
Нови Сад, Футошки пут број 199

Нови Сад 7 јула 1935.
Викодзи раз на тидзень.

Предплатна: на рок 50 Динари, на пол рока 25 Динари, за за раниче 2 Долари
ПРОДНОКЕ ЧИСЛО 1 ДИНАР

НАЦИОНАЛНО МЕРТВА РУССКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Прешла војна руски народ на Горњци уж 17 роки ошлебодзени, але лем на паперу Ма свою од Мадярох ошлебодзену Поткарпратску Русь, але ше не ошлебодзел и својих власних синох, плацених мадяронох, котри усердно робели на нечеснай роботи, на мадяризацији. Аи не чудо кед за кратки час, док не скончели школи претопели ше до векших Мадярох як родзени Мајаре и непрјателешицкого цо русске, цо Славянске. Не мож то викоренїц, нестане то аж по њих шмерци. И то би дочекал намучени Карпаторусски народ, алэ мадяроне не шая преврацели лем бунди а медзи собу мондокую и шању о својеј бувшай власци, ваздихую за Пештом. Же би не було заш по руски, дай гоч и украинство. Док погубена русска интелигенција на Горњци народ мадяризирала с помоћу школох, их браца по креви и духу у Галичини прилапели украинство видумане од покойней Австріи, котра ше трудзела од самога русскога народа створиц кревних непрјательох юцней Россїи и русскога народа и спасц себе рускай иреденти.

Унія тей часци русскога народа, котри под Австро-Мадјаріјо прец 370 роками на силу надрилена. Же народ будзе национално свидоми, веџ то очувац немож. Зато уніятске священство и учительству у Галичини прилапело усердно пропагирало украинство. Треба помишац виру и народносц. Збунели прости народ так же го убедзели, же кажди греко-католік то Українец и же то едно и исте,

интелигенциј, чја борба чешка була, бо Австріја помогала одродох русских у виводзеню эй цілю а и тераз их Поляки-помагаю. Меней их ёст як Полякох покатолича ше таќ зошицким и претопя до Полякох лехчайше, нестане русской иреденти.

На Горњци идзе мондковане и далей по старих мадяронских фамелийох, котри не-навидза шицко цо русске. Отворено мадяризирац уж не мож, дай австро-польски адут, украинство. По ошлебодзеню, кед уж не мож мадяризирац треба очувац голем унію тим скорей, бо народ приходзи гу себе, почина шлебодно по русски дихац и думац и трудзи ше стресц зос себе шицко цо не його, шицко цо го припомина на чешки часи робства. Водзи го млада генерація, студенти, котри з народа вишли, учели славянски школи, розумя својих оцах и мацери и иду народу на помоц. Основани „Пролом“, зруцуј зос себе и остатні знак робства унію; беру назад виру православну, котру им вороги русскога народа их прадідом скорей 370 роки одняли. Настал рух по целей Горњци. Унія траци терен а ей чуваре ше влапели старого австрійскога рецепту: завадз их та будзеш годзен и владац. Появели ше зос украинством, символом уніј т. зв. грекокатолицкай нації, украинством. Прилапели то и ту священики як и у Галичу у отбрани унії, прилапели учитеle и шицки мадярони и трую народ, ширя зваду на чкуду самого непросвищеного селяна. То показую и скорашні виберанки на Поткарпратской Руси: интелигенција не зложна, у вирскай ненависди ростаргана; єдни цагали до табору католицкого патера Глинки, други цагали за свой

зос соціялізмом, пяти викорисцели щицко то и ту тому биду народа, поцагли го за собу до комунізму, шести обецовали жем, агари, седми поволовали православних до одного табора и т. д. Розтаргали tot бидни народ на 7 страни так, же с того вицагли пользу комунистій, Мадяре и мадярони. Так будзе преходзиц вшадзи русски народ док не будзе мац здраву національну интелигенцію, котра не будзе патриц хто уніята хто православни, але одзелі вирске питане, най идзе своїм током а урозуми русски народ, же зос його русскосцу вира не вязана, же то зошицки друге и же на національному муша виступовац вше як єден русски чловек, гоч су у вирским вопросу не єдно. Вирска ненависц и єзуитске: циль оправдава средство, ше ма з русского народа викореніц. И Руски Новини кед спомли виберанки на Горніци спомли свойого Куртъяка, очухли ше нас руцаючи на нас, же ми тому виновати. Паном Куртъякови, Бродипови, Піещакови и другим з Горніци як и нашим просвіташким паном треба да будзе перша святиня русска національносц, без обзиру же хто якей вири, як проповидаме ми, бо ми єднак любиме каждого Русина хтори свидоми а не видрижнюєме муше його вири, ані його поволаню. „Руски Новини“ ніч ані не знаю лем видрижньовац ше на то уж патент вдерели, нас волаю батогашами, безбожніками и хто би ту вишоровал цалу мутлянку их такого прекрасного у тих словох пребогатого выражованя. Да паном коло „Русских Новинох“ не одвише пански и фини носи та би не писали же земледілца чуд по гною и по хліву, полюбели би тот народ щиро и вецей а чували бы го лепше и не збунели бы го як и іх браца на Горніци та го одведли, да у русским валале у Коцуре себе за селского старосту Шваба вибери. На Горніци не виновати народ, але його интелигенція, котра вирски зашлепена поховала своє національне чувство еще пред войну як и нашо просвіташе, та у своїй ненависці лем пакосцице намученому русскому земледілцovi. Були виберанки и у нас исто сце поробели як и виши власни на Горніци и ви не мали славянского чувства та сце пошли скорей зос Швабом, главне да не будзе Серб, Боже мой кед є православни. Тота ваша услуга русскому народу лем на чкуду а служи, процив нашого интересу, Швабом. Чесц ім, они гоч и медзи собу завадзени и не истей вири гласали на свойого, да ше не розбива немецке единство. Ту же указала их интелигенція на правим месце. Да им ви панове доросли и да сце не губели славянське единство, теди би ше у злоги з братами Сербами водзела чесна бобба и нашо акції

би мало лепше стали. Меней же видрижнююще а робце на пользу народа, бо да нас нет, не основали бы сце нови читальні, але бы и стари за вше заспали, бо просвіта уж дримала. „Руски Новини“ уж не знали цо писац, кед ше з нападами виштреляли, а о Терезіі Найман уж не було цо писац, та почали, як у „Зарі“ видзели, писац и з газетства; радуєме ше тому голем дацо, дацо и дайце земледілцови за його динари, котрому не знаце лепшу чесц дац як го омаловажавац, поніжковац, бо кед го чуєце по гною и хліву. То шумне од вас, же сце раз зос фарбу вискочели та вас народ упознал та и наградзи вас з камату за вашо заслуги, правда же у красней фурми будзе, гоч земледілец німа префиністи пански нос як ви. Щицкому злу русского народа широм цалога швета не виновати народ, але баш ти жива, національно мертвa русска интелигенція.

Русин

ХТО ВИНОВАТИ!

Шицким нам познате яку гайку дзвигли поєдини священи ліца на К. П. С. Ю. Р. и на „Зарю“. Окривлюю „Зарю“ и Союз як виновнікох за преходзене нашого народу на православіе, называю заряшох вшеліякима менами и буня народ же „Заря“ погубена новина и з вельо другими глупосцями страша людзох да прикрию свой страх од Союзу. Место да гледаю прави зачаток и узрочнік основаню Союза, они поверху масца и фарбя и так скриваю свою вину.

Ми же потрудзиме на кельо зме годни оправдац их гайку, а так исто доказац же Союз и „Заря“ не зноша ніяку одвичательност за то же ше народ русски сам буні проци своїх священікох и сам гледа да ше виковна рак-рана вілічи.

Познате нам же у XVII столітию католіцка церква присиловала наших православных владикох на унию не на красни способ але зос силу. Кед им поодберали п конфисковали церковни маєтки и охабели их у биди, священство зос нужди ведно зос своїм претпоставеним прияли унию але под условиями: да ше обряд гречески и далей затрима у наших церквох, да себе сами вибераю и надалей владикох лем да их папа потвердзуе, и да ше и далей пользує церква зос шицкима привileгіями греческой церкви.

Познате нам же ше мадярски власци трудзели полатиніц наш обряд и систематски на тим робели и за tot позив рихтили наших власних синох, хтори вец свой народ забували по обряду чищили чищили бо их га-

випатрало краше и лепше и так ёзуитска дума обняла до свойого оквиру наших благонаклоних священікох народолюбцох, же ше народ русски почал на нїх поносовац бо го мучели зоз цудзину.

Наш русски народ у Бачки, Сриме и Славонії осетел найбаржей чешку руку цудзинства. Так ёст податки як ше даскельо русских фамеліи врацели на православіе у прешлим столітию пре насильство од страни священикох. „Недѣля“ од 1899 р. у 8 числу на 125 ст. под заглаіем: „Судьба нашихъ русиновъ въ Славонії“ приноши слидующе:

„Славонія заселена различными народностями: сербами, шокцами, мадярами, словаками, швабами и русинами. Всъ сіи народности змагаються подержати свой языкъ, научить дѣтей читати и писати по своему, лишь у русиновъ не возможно тое. А про что? Прото бо межи русинами въ Славонії таки люди состоятъ душепастырями, котры руководятся головно политическими цѣлями, а не душевною судьбою народа, повѣреного ихъ опѣки, и котры всѣми силами змагаются похорватити нашихъ русиновъ. Тяжко роблять наши русины на тотъ хлѣбъ, котрымъ кормлять своего душепастыря и якъ видно, не про иные, лишь прото, чтобы обижалъ вѣрниковъ въ ихъ найсвятѣйшихъ чувствахъ и проганялъ родное ихъ слово изъ церкви и школы.

Часто доставаеме письма о сякихъ насильствіяхъ поединыхъ зеленыхъ и недозрлихъ душепастырей; между прочими жители едного села пишуть до насть, что уже и жалобу поднесли на дотычну церковну властъ противъ своего душепастыра, котрый не по русски, но по хорватски катихизивае ихъ дѣтей, но — на жаль — жалоба ихъ осталася безъ успѣха. О бѣдный мой русине, та прочто всягды ты такій нещастливый, что на властной своей груди плекаешъ себѣ змѣевъ, дармоѣдовъ и недоброжелателей!“

Дакле видзи ше же не „батогаше“ и заряше виновати же ше народ еще теди поносовал на своихъ священикох але же вина ма вельо старши зародок баш у тих часох кед священство было єдине поволане чувац русски язык и народни обичаї и кед ше батогаше не народзели еще. Гибаль може и теди було батогашох? Кед их було, то були облечени у ризох и их батог бул оштра шабля хтора не бранела рускосц и виру, але хтора оштро ре зала найсвятійши традиції русскаго народа и хтора еще и тераз реже кажду звязу зос национальносц и напава ше на креви биднаго

цими и зла. Перше видали виру а вец покус почали видавац и свети русски народ и шац мержню медзи славянскими племенами. Же и тераз так робя на то ёст докази и кед будзе потребно винешеме их най не думаю бидни же народ глупи за якого вони го тримаю.

З єдней страни их рбота ше да оправдац. Кед вежнeme же су за tot позив од малючка воспитованіи вец су не виновати же на нїх таки упліў ма воспитане и не можу зношиц одговорносц за ошибки своихъ воспитательох. „Яке нашене таки плод“. Але вони ше тримаю и Дарвиновей теорії о прилагодзеню (о адаптациі) и теорії о релавитету и принципу: „ко жадаш другому не роб сам себе“.

Барин

ЗОС СОЮЗА

Коцур

На перши дзень Русадля отримае у Коцуре рочне Собрание делегатах К. П. С. Ю. Р-а. Собрание отворене зос Камемораціону бешеду предсідателя Союза п. др. Милутіна Губаша, по котрой п. о. Виславски отслужел кратки помен. Послани телеграм Й. В. Кралю Петру II як изражай непоколебивай поданичкай оданосци и вирносци с покличем живио Й. В. Краль Петар II! Живио Узвиши дом Карадъордѣвича! Будземе чувац Югославію.

Реферат управнаго и надзорнаго одбора собрание пріяло єдногласно без дебати. Собрание принесло єдногласно слідующи одлуки: Союз ше од тераз будзе волац: **Культурно-національний Союз Югославянских Русланов**. Мистносци каждой секціи будуше называц: **Читальня Культурно-Національнаго Союза Югославянских Русланов**. Союзовы правила ше одноша єднак як на секціі так и на читальні. У евентуаліох предсідатель п. др. Губаш указал з якима матеріялніма почешкісцамі ше ма бориц „Заря“. Указал на непріятельох русскосці, котрим ціль унічтожиц як Союз так и його новинку „Заря“. Дзвигли цо год лем могли проців „Зарі“. Агитую проців ней по уліцах, карчмох, однімаю ю людзом з рукох, нагварюю их да ю спалюю, зос олтара, одкаль треба да ше посылаю Богу молітви, да ше людзэ поучую гу любові ближньому, дзе треба людзе не лем чую але и видза як ше отримую дзешец заповіди Божі, праве ше гриши баш по тих заповідох, страша ше богобойни и непросвіщені людзе же „Зарю“ читан гроих, же ше тому ю чита жите

же олтар служи за служене Богу та влапел дзвонаря за плеча и нацаговал ше у олтаре так дливо док го не нагнал, да ше одрекне купованя „Зарі“. Худобни чловек мушел попущиц, да очува свой хлеб. Єден други поволал продавца „Зарі“ и нагварял го да не предава „Зарю“ було ту перше обещане а кед видзел, же не мож с красним та було и страшения' але ані то не упалело. Нагварени рожанцово баби, да ше цали мешац Богу модля Заряшом жито да ше не зродзи и да им Бог обраци розум. Спомина ше име Божіе надарамно у пропаганди процив нас и упущую ше молитви полни пакосци и мержні, у котрим ше Заряшом мсци, а тоти котри то робя у церкви або су на чисто глупи або не веря у Бога. Випущена и читана по церквам и посланіца процив „Зарі“, подобна гевтей процив Сокола и процив св. Сави. То шицко не можеме назвац богоугоднім ділом, бо нас Христос учи да ше любиме а не мержиме. А „Руски Новини“ українствуючи як нас нападаю то як и вельо други способи агитації процив нас нам шицким добре поznати. Лем най предлужа свою проці русску, а австрійски недонос, українство, им ше раз обіс о главу. Кед су таки Українци чом украшели своє мено з русским, най го покресца на Українски Новини и ту су зос свою роботу прозирни. Криза, чешко новини витримовац, але ми ше не даме и „Заря“ мушки виходзиц гоч раз на мешац, док нам нашо фінансії не дошлебода ю шорово видавац. Правда мушки победзиц, нашу національносц русску не шмеме пущиц людзом без славянскога чувства, з нашими братами Славянами мушиме тримац з німа у нашей славянской отчизни мушиме дзеліц як добре так и зло а то нам лехчайше будзе як ношиц ярмо наших ворогах. Славян кажди наш власни брат и мушиме ше чувац каждай интернаціонали, котра чкодзи нашему націонализму. Єднак су опасни як червена так и з вирску ненависцу задоена чарна интернаціонала. Бо и тоти интернаціонали лем блеф зос котрим ше манипулира пре свойо власну пользу на чкуду нашей русскосци, на чкуду нашого народа.

Почим ніаме ніяки фонд Собрание одлу-
чело же ше на „Зарю“ будзе при каждай
прилики зберац, сами делегати обещали же
буду жертвовац як и до тераз а по могуч-
носци и вецей, так же нам „Заря“ будзе и
далей швициц.

Миклошевци

З „Русских Новинох“ сце, уж читали,
же предсидент Союза п. др. М. Губаш

дзелю до поладня наш омилени госц. Писатель у „Р. Н.“ би сцел уж и йому розказовац зос ким шме гу нам присц. Пришол зос п. о. Янком Виславским а кажды мал свою работу, котру и окончели у найлепшим шоре. Обидвоме су Руснаци, до русского села пришли гу своїм русским братом а не гу українствуючим. На жаль чули там и ошведочели ше о вирской непрелівосци, чія жертва бул дзвонар, с котрим ше паноцец уж скорей пре „Зарю“ з ўім нацаговал у олтару. Мудрому досц тельо, не треба вецей толкованя.

Петровци

Еще лоњскога року на церковни отпуст зме очековали нашого предсидателя п. др. Губаша, але пре смуток поводом мученичкей шмерци нашого Велького Краля Александра I Уединителя отпусту не було. Того року 23 VI нас навцівіл предсидент. Отшеднул у п. А. Уйфалуша. Пополадю роспатрал Петровци и вечар гоч не було поволанки, бо ше не тримал ніяки збор, у дворе пана Уйфалуша було полно швета. Интересоване було вельке так, же и улічка була полна зос тима хори були радознали, але мали страх, да не походза як Миклошевски дзвонар. Предсидент п. др. Губаш ше прягно изненадзел и подзековал народу на тей почасци, отримал єдну національну бешеду полну славянского духа и поволал русски народ, да ше медзи собу не мержи пре виру, да и других братох Славянох любя и з німа у власней славянской держави дзеля добре и зло, вирска ненависц ше ма викореніц, бо національносц и вира не єдно; приклад су Немци дзе ест полно християнски секти, але кед національносц у питаню тримаю ведно, не питаю ше хто які вири и пре виру ше не мержа. Ту бул и паноцец Виславски, котри отримал прекрасну бешеду полну вирской церпелівосци так як би мали шицки паноцове наказовац. Вязал кождому на шерцо, да свою русскосц чува, при тим ше треба Богу модліц кажди по свойому, а прето ше можеме крашнє жиц як нас Христос учи. Он не проповидал мержню але любов. Хто іншак роби то не христіян и дармо ше по першох біс пре свою побожност, бо гриши. Уж прешла полноц кед ше народ розишол так, же предсидент лем теди могол бешедовац зос управу секціи Союза и з німа ше догвариц о союзових вопросох. Пондзелок рано отпутовали нашо мили госци, котри ше не могли досц надзековац на шумним прієму братох Сримцох: Петровчанох и Миклошевчанох.

НОВОСТИ

Влада п. Єфтича задзековала. Нову владу основал п. др. М. Стоядинович. Попри председательству затримал за себе и ресор Министра заграничія. То роботна влада и з ей образованьем ше умирую барбено расположени духи, котри ше под час вибранкох барз заштрели.

Англія и Немецка заключили договор о немецкій флоті (морнарица). На кажди 100 воєни кораблі англійски приходза 35 немецких.

В Москви арестовали командира гарди с 20 солдатами. Г. П. У. заменела стражу. Обвинени су пре контрапреволюцію.

П. Геринг председатель прусского правительства отримал бешеду пред 80000 людзах. У своёй бешеди ставел „народну силу“ више християнства.

П. Иди англійски министар бул у Риму и трудзел ше нагвариц п. Мусолінія да спор з Абисинію без войни риша. Немал успіху бо Італія гледа протекторат над Абисинію а Абисинци на то не приставаю. Абисински цар віявел и же би пришло до того да дахто достане протекторат Італія ше барз милі же она достане. Італія еще вше посила галію за галію з войском, муницію и храну а Абисинія ше и далей оружя, до тераз може под оружіе ставиц 900000 У августу спор ма буц росправени пред Друштом Народох.

Америка будзе 8 хипердредноти. Огромни тоти галіи маю служыц як утврдзеня котри по морю пліваю. Буду мац дзела 406 милиметри.

У Новим Саду православни Русини выбрали себе одбор котри ше ма старац за будоване русской православней церкви у Новим Саду. За председателя выбрани п. Андрей Губаш, за подпредседателя п. Петро Сендерак, за тайника п. Б. Бесермині, за благайника Тоби Еміл, заменик благайника Павле Колесар. Одбор ступел до акції.

Маул, римокатоліцки плебац осудзены пре силоване дзивчеца у Београду, о чим уж было писане по новинох на 5 роки арешту и 20000 динари покути.

Польска сце мац колоніи так виявел польски генерал п. Казимир Сосиковски прэйг варшавскаго радія. Кед гуторел о повекшаню польской флоті напомнул же им то треба не лем прето же би Польща була прэйг флоті вязана зос цалим шветом але

Заразел ше зос бедреницу и умар

Марко Єркович селян зос Ст. Милановцу срез Винковцы, Сушед його фабіян Єркович заклал краву а Марко му помагал краву одрац. При тей роботи ше повредзел и кед му ше дало на зло пренесли го до Новей Градишки до болніцы На фришко умар. У болніцы ше находза и Роза Радочай котра не знатно повредзела при тей роботи мали палец и ей ше дало на зло. Угинули по тим у истим хліве и два кравы од бедреніци; разу пренесли мухи. Срески ветеринар з Винковцох пелцовал 477 крави проців бедреніци. Таманьце мухи бо они розноша заразни хороти

За директора вжал себе широм швета познати санаторіум Калтенлойтгебн надвойводу Макса власного брата бувшого цара Карла. Санаторіум го вжал за директора лем пре рекламу. **У Манжайму** ше купали даскельо млади жидзи. Немецка молодеж кед их спознала перше их не била, вируцела з купелі Тераз на входу до купелі стої велькатагла з натписом „Жадом у тим купелю забранене купане“.

Биробиджан ше вола єврейска держава котра основана скорй ёдного року у Сибири на граніци Манджуруї. То богати край але є покрити зос лесом, так же кажди жид земледелец муши себе перше очищиц жем за оране. Жидзи не лем у Советской России але зос целого швета ше селя до их новей держави.

ЗАДРУГАРСТВО

(Продлужене)

Сточарска удруга Миклошевци

Савез сточарских удругох мал до 1933 року зачленено 61 сточ. удругу од котрих найвекшу просечну млечносц мала удруга Велики Годевац зос 3615 кг млека. То удруга IV степену, значи же ей статок шицок чисто кревни. Миклошевска удруга зос своім крижаним статком полак а полак чистокревним мала 3116 кг млека 1935 року а уж 1934 року 3722 и пол кг по крави; так же пришла на першое место по млечносци у Савезу удругох у Загребу. Найстарша удруга Цирквена тераз Св. Иван Жабно мала 1933 року 3085 кг. Читатель може повесц добры дойки, але яки крави? Успоредзим их зос найлепшими у Савезу по оцени и точкох (поенох). У Савезу су 3 удруги, котри у 1933 року мали оцену 83 точки просек. Миклошевци мали 72 а 1934 року 77. Як видзиме по оцени су штредні а

дали преко 5000 кг. млека рочно, три з ніх своїна Миклошевцох.

Тераз да вас упознам з вагу (тежину) удружних кравох у Савезу 1933 року. На першим месце є удруга Вировски Коначи 699 кг по крави а у Миклошевцох 584. Цо ще тиче млечнай масци у Савезу стоя на першим месце Миклошевци зос 144 кг по крави а за Миклошевцами стої Нова Рача зос 127 и пол кг. Роччи буячки чешки коло 500 кг а целічки коло 400. Целята при оцеленю чешки около 50 кг.

Даскельо приклади сточарства на страни

У Олденбургу (Немецка) 1932 року було 140 контролни задруги зос 2700 задругарох а 30000 контролираних кравох до виноша 20% шицких кравох у Олденбургу. Просечна млечносць була у 1931 року 4490 кг зос 3.18% масци. (Польопривр. Гласник 15. I. 1933). Статок то чарно шарени єден од наймлечнейших у Немецкай. Крави чешки коло 800 кг.

Савез польских ховательох червоного польского статку основани 1921 року а року 1932 мал просек 2058 кг млєка зос 3.54% масци. 1933 року мал найвекши просек у задруги 4129 кг зос 4.23% масци. Удружене у Біялостоку мало 1930 року 2498 кг млєка зос 3.92% масци (Польопривр. Гласник 1 I 1934).

У Мадярской основана перша сточарска задруга зос контролу 1910 року, пред воину их було 37 а 1933 року було у 64 срезох коло 24000 крави под контролу. 1929—1930 року дали просечно 3430 кг млека зос 128 кг масци (Польопривр. Гласник 1 I 1933).

Горе сом наведол у шицких трох державох наймлечнейши фурми кравох а наведзэм и едну найменшайшу енглеску аберденску краву. То крави без рогох, ховаю ще лем пре месо, бо фришко рошню а меней су млечни. Єднорочни аберденки буячок чешки коло 500 кг а од 22 мешаци 625 кг (Польопривр. Гласник 15 III 1934).

Ми у Миклошевцох мame крижани крави чешки 420-450 кг а даваю 4200—4600 кг млєка зос 3.45% масци. Такле дали 10 аж 11 раз тельо кг млєка яки су чешки. Кед же гу тому вежме яки зме млади у нашей задружнай роботи, вец ще ясно видзи кельо зме поробели на тим полю, цо доказую горні наводи.

Млекарска задрга

Основана 1924 року. Основали ю браца и братняци Сабадош, их 7 членох и так робели до 1930 року. На захтев и других Миклошевчанох ще прешидело так же тепаз

да виучи за млекарскаго майстора до Нового Саду на млекотехнику. Як припомоць розширеня роботи задруга добила 16000 динари од Дринской бановини. Задруга прерабя до масла преко 200 литри млека на дзень а масло ще предава до Вуковару. Задруга нема препродавцох але предава просто потрошачом, хтори плацаю готови пенєжи, так же то задруги цигурни приход а не основани на шпекулациі або на нецигурнай роботи. Млеко ще плаца по масносци так же не єднак достава кожди задругар, але по доброти млека. Разлика є по литри даскельо пари. Виплацує ще двараз на мешац первого и петнацтого у мешацу. Обране, посне млеко задругаре ноша дому за дармо а добре є да покарму йоркширских швіньох.

Задруга преробела року:

1930	млека	33302	литри	приход	28941	дин.
1931	"	59009	"	"	60257	"
1932	"	64582	"	"	61972	"
1933	"	54511	"	"	46588	"
1934	"	67660	"	"	50932	"

То чисти приход од котрого више одбита режія котра винощела 7 до 8000 дин. рочно по капацитету преробеного млека. Задруга основана на уделох, кожда крава 1 удео за котру уплацено по 200 дин. а тоти пенєжи стоя як резерва.

Успих тей задруги ще може приписовац 1) добрым задругаром, котри убедзени же у задругарству лёжи спас, 2) доброму піяцу, котри гледа добру робу а задруга ю дава, 3) добрым кравом и добрым карменю.

Недавно основана ёдна нова млекарска задруга; ма 30 члені а прерабя коло 200 литри млека на дзень а з дня на дзень ще повишусь. Будучносць ёй барс добра, бо ёй члені полни задругарскаго духа, як то уж указали и на других местах задругарства. Так же тераз у Миклошевцох мame два млекарски задруги зос капацитетом од преко 500 литри млека на дзень гу тому приходзи и приватна млекара котра прерабя 160 літ. на дзень, вец задругаре цо прерабяю сами млеко преко 200 литри на дзень так же ще у Миклошевцох прерабя коло 900 литри млека на дзень, цо виёдзи на єден хижні нумер коло 4 и пол литри на дзень. Млеко ще уновчує од 70—95 пари по литри. Напомінам, же ще крави кармя цали рок на яшльох у хліве, бо випусту (паши) нет.

Дюра Сабадош мл. задругар

ЯК ТРЕБА ГНОЇЦ ЖЕМ

Кажды земледілец добре зна же у погноені юими биліза скоріш и попіле на

исто кождому розумліве же ше жем з рока на роک зос зашеваньом помали витрошує и слабнє. Да ше жем поправи и оспособи за лепше напредованє билінох на ней, додава ше єй гною, т. е. гної же ю да би надомесцели тоти состоянія котри утрошени на зашевани биліни.

У наших країох обично кожди хозайн гної свою жем зос хлівним гноїом — ридше зос фабричним хемийским — прето же хлівни гной вельо тунши и трайнейши як хемийски, котри у нешкашнім чешким положеню польо-привредній кризи досц драги за земледілца, кед ше вежнє же земледілец дава своїо продукти у вельо нижей цени як що предава фабрични виробки.

Хлівни гной полезній за жем бо надомесцує шицки состоянія жеми хтори биліна пользувє за свой розвитак, па прето о хемийским гною не будземе ніч споминац. Спомнеме лем тельо же хемийски гной дава жеми лем извесни состоянія а не шицки цо их може дац хлівни гной.

Перша задача кождого земледілца не лем да гної свою жем кед сце посцигнуц векши успих у продукції, але муши знац с яким гноїом треба гноїц, як треба и як за туго роботу порихтац гной.

Хлівни гной же обично виноши зос хліва на єдну громаду у дворе дзе є виложени слунку и витру та треба длуге време да сгніє и да постанє добри за гноєне жеми. С таким способом негованя гною вельо ше траци од вредносци и моци гною, цо за кождого земледілца не погодне и чкодліве, перше же треба вельо вецей подлого гною да ше жеми надомесци витрошена моц, а друге же ше с подлим гноїом не посцигнє за кратки час жадани успих. Прето мушиме обращиц векшу увагу на гной же би бул цо полезнійши и лепши, а стим цо вецей вредносци мал.

Да ше гной цо лепше порихта, треба да го кладземе до нарочитих долінох котрим сподок бетонирани и непропустліви за воду. У таких долінох гной вельо скорей згніє як кед є на верх жеми. Попри доліни за гной треба викопац другу доліну, розуми ше, вельо меншу а глібшу, дзе ше будзе злівац осока (гноїовка). Зос осоку треба полівац гной кожди дзень кед возможно.

Кед зме не у могучносци справиц доліну за гной, вец ше мушиме постарац же би цо меней трацел влаги, а то ше посцигує на тот способ же ше го збива и гажи да не будзе напирени.

Да гной цо меней виложени випарійованю и сушеню кед го розруцаме по полю, треба

и присутносц воздуху кед є глібоко заорани. Не добре ані плітко заорйовац так да сламниста часц гною траци билінську хранлівосц зос себе.

ФЕЛЬТОН

СТАРИ ДЗВОНАР

Ганя: — Слава Ісусу Христу!

Иля: — Навики слава!

Г. — У вас вчера як звичайно лярма. Лем скорей було чуц ваш глас а тераз ше раз и сущед Ферко розкричал.

И. — Убило го чудо, накеди пороби роботу коло статку шедзи и чита. Стал ше Заряшом а мне ганьба од паноца. На споведзи ми росказали одврациц го, не дац му ше а же не послуха и охабиц го. Дудрем я цали дні, дудрем, але за дармо, он цихо и чита.

Г. — И мой Дюра чита а я же цешим. Аж ми мило кед ше у нас людзе вечаром позбераю па прочитаю Зарю, Р. Новини, Політику, Време па кед себе толкую. Вжиме кед читали Исторію швета слухала бим их кожди вечар аж до дня. У нас звади нет.

И. — И у нас не було док я росказovala.

Г. — Я же не бунім, мой Дюра хлоу на своїм месце и шведочи да он росказув а не я. Яки то хлоу кед му жена росказувє. А же у вас звада тому ви виновати.

И. — Лепше би було, да не чита ніч, як и скорей та го паноцец віше хвалєли. Зна добре же владика видал посланицу против Зарі а паноцове наказую против неї, ми рожанцово ше модліме, да ше Заряшом жито не зродзи, да им Бог розум обраци. А он ме так заганьбел. Док не читал ніч я робела цо я сцела а душа ми праведна, кожди дзень сом ше споведала, причащала, до рожанца и гу апацом ходзела, а тераз?

Г. — Цо вам таке страшне поробел?

И. — Знаце же ми жени до дня док нам людзе шпя ношиме апацом цо котра може, шунки, гуски, качки, кури, масла, масци, цукру, партки, ручніки, цо хтора може. С початку ми дуркали на облак та апацом то допило, не могли спокойно спац. З двора при плоцику нам указали место, дзе маме свойо мілодари охабяц а они, кед станю, позбераю и ноша до свогошого шпайзу. Вчера кед и я так зробела цешела я же, же сом души нашла спас, але не одлуго коло 7 годзини ме апаці волаю. Єй так ме ганьба було кед ми указали цо у моім меху було. Я положела шунку, не знала я, же Ферко за мну ідзе, кед я пошла а Ферко вибрал шунку и место ней положел, ганьба ме и горючи не смішило соба чимак. Кам ми нач

же я шунку принесла и же ми хтошкай подвалел. Пришла я дому а Ферко пошихуе, весели є цали дзень. Я дудрем, не шмел ніч почаць, бо сом обачела, же Ферко цошкай рихта. Нє таки є як скорей. Кед вечар шеднул читац я уж не могла витримаць, лем циму вирвем Зарю з рукох и з ю до огня. Ферко скочел и почал кричаць так як нігда не могла сом слову дойсць.

Г. — Тераз розумим чом кричал: Гришиніце єдна остатню шунку ши од дзеох своих украдла. С крадзеніма шунками, гусками, качками цо ши апацом одвлекла до тераз не спашеш свою бідну душу. Краднєш а пред шветом ше указуеш яка ши побожна, кожди дзень ідзеши на споведане и причащае, же ши ше не научела уж раз же краднүць грих, гоч краднєш за милодари апацом...

И. — Гей начитал он мне того телью же сом ані шицко не запаметала. Сцела я го пострашиць, же го охабим, але сом ше уж скорей нашла на уліци. Пошла я гу апацом на пораду, ніч ми не знали порадзиць, або не сцели, бо за мну виштурели и мой мех. До паноца ме було ганьба пойсць ша у доме не так як росказали и цо сом знала, пошла сом и купела другу Зарю та просто дому.

Г. — А сущед Ферко цо гварел?

И. — Ошміх ше, розказал ми шеднүць и я му мушела „Зарю“ на глас читаць Зос страхом я ю читала и чекала кеди з ней дацо безбожне пречитам, але сом таке дацо не начитала. Вец ми очитал, же од тераз кожду Зарю му я мушим на глас читаць, же ше мам увериць, же таки новини не грих читаць а да запаметам, же краднүць грих а же ми он лепши приятель як и сами апаци, та ми будзе од гриху чураць и не допуши ми веци краднүць. Пречитала я вец и други чи-слы Зарі, сущед моя, та сом ше чудовала, же чом паноць так рубу на Зарю. кед у ніх ніч безбожного нет, але ше тримаю праве Христовей науки гваря, же любиць и чествоваць треба каждого а же кожди брат мили гоч якей бул вири. Чом теди вжал паноць дзвонара за карк и у олтару ше з нім так дливо нацаговал док шедзвонар не одрек Зарі.

Г. — То, боме ганьба, побожни швет ше пришол до церкви Богу модліць а не при патраць ше на битку у олтаре, на святим месце. Место проповиди зос св. Евангелія наслухаме ше политизированя, напади на Зарю. Гевти котри ю не читали та и веря, але нам котри ю читали дарю нам приповедаю, знаме же є правдива и мушки победзиць.

И. — Ви на салашу биваце през літо та вам росповем, цо ше вец стало Дзвонар полюбель „Зарю“, не шмел ю читаць, да го виляз паноць або учитель лебо ласлен про-

свиташ, зато ю покрадзомне читал. Гевтого тижня пришол до нашого валалу православні паноць и служел службу у православній церкви И скорей ше там служили служби, але ходзели там лем нашо браца Сербі. Тераз пришол паноць зос Коцура, наш Руцин. У нашей церкви ше служба скорей скончала, кед зме ишли коло православній прекрашнє по русски шпивали. Вельо вошли слухаць, ша Богу служа; кед можеме до шавапскай зайнць, чом би зме ту не могли кед по русски служа. Пришол и дзвонар Янко. Док ше он Богу модлел и радовал ше же ту так исто служа як и у нашей церкви, паноць поволал даскелько одборнікох и вигнали го зос дзвонарскаго места. Тераз ше нацагую, они питаю ключи од церкви а он пита свою плацу. Дзвонар ше тераз одглашал з грекокатоліцкай вири и прешол на православіе а зос нім еще єденац других. Паноць ше так гніва же ше мсци и дзеом. Дзивче єдно вигнал зос школи кед учели катехиз лем прето же брат того дзивчэца прешол на православіе.

Г. — Видзице, сущедо, як то глупо, як да тово дзивче може свойому вельо старшому братови росказаць да роби цо оно сце. Нє досць же прейг нас женох сцу по наших домох командираць, але уж и прейг дзеох. У єдним другим валале прето же оцец чита Зарю паноць набил дзивче а у єдним трецим нашим валале заш страдало дзивче у школи прето та уж и суд бул. То барз худобни духом можу таке дацо проводиць а вец ані не чудо, кед их народ охабя и гледа на другим месце спас. Народ не сцека од церкви, бо Христова и єдна и друга, але од паноць, котри му уж допили. Свою вину муша на дакого руциць та уж знаме же поведза то Заря поробела.

И. — Так будзе, сущедо, так, але кожди розумни чловек похопи, же им нікто не виновати. Як робя, так маю, а я Зарю читала похопела сом ю, похопела я и свойого Ферка и не будзем веци споза його хріпта робиць, най он росказуе, видзим же є хлоп на своім месце а я пишна же такого чловека мам, котри чита азна сам за себе думаць, не думаю за нъго тоти, котрим вон и його робота шмердзи за гнойом и за хлівом. Нашли ми праву драгу, котру нам указуе „Заря“.

Г. — Так, сущедо, так, най нам „Заря“ швици и най им цо веци отвори очи, бо она з народу вишла, ей земледлец не шмердзи на гной и хлів. Оставайце здрави! Крави треба подойць и вечеру рихтаць.

И. — Ходзце здрави! И мне треба исто робиць. Шунки, гуски, качки, у хлівку одросли, веци ўсі нас дам, бо то шашонин за хлівком